

Sivas Mebusu Abdurrahman Naci Demirağ'ın Belediye İstimlâk kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Dahiliye Encümeni mazbatası (2/41)

3710 numaralı Belediye İstimlâk kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkındaki teklifi kanunî mucip sebepleri

3710 numaralı Belediye İstimlâk kanununun 21 nci maddesi mucibince : İstimlâk sebebiyle sokağın veya umumî bahçe veya meydan ve yeşil sahanın yüzüne çıkmakla, veya her ne suretle olursa olsun sokağa yüzü artmakla, yüzünde bulunduğu yollar genişlemekle kıymeti artan yerlerin eski kıymetleriyle yeni kıymeti arasındaki farkın yarısının şerefiye olarak belediyelere verilmesi ve diğer yarısının sahibi uhdesinde kalması esası kabul edilmiştir.

Mezkûr kanunun kısmî istimlâke dair olan 9 ncu maddesinin müzakeresinde : «evvelâ gayri menkulün tamamının hali hazır kıymeti takdir olunur, sahibi uhdesinde kalacak olan parçanın istimlâkten sonraki değişiklik dolayısıyla taayyün eden kıymeti de ayrıca takdir olunur, aradaki fark istimlâk edilecek yerin değer kıymeti olur.» şeklindeki bu madde metnine göre müstakbel kıymetinin arttığı kabul edilen gayri menkullerde geri kalan kısma ait artışın tamamının belediyeye intikal ettiği görülerek bu cihet tebarüz ettirilmiş ve Meclisi Âlice bu adaletsizlik kabul edilerek maddenin bu esasa göre tashihi yoluna gidilmiş ise de o zaman hemen ihzar olunan metnin bu maksadı temin etmediği bilâhara görülmüştür.

Esaslı kanunlarımızdan bulunan belediye istimlâk kanununda yanlış bir hükmün devamını caiz görmediğimden 9 ncu maddeye ait bu tadil teklifini arz etmek mecburiyetinde kaldım.

Filhakika kısmî istimlâklerde geri kalan kısmın istimlâkten sonraki değişiklik dolayısıyla kıymeti artmadığı veya eksildiği takdirde heyeti umumiye kıymetinden geri kalan kısmın kıymetini indirmek suretiyle istimlâk bedelinin tesbiti tabii ve adilânedir. Ancak değişiklik dolayısıyla geri kalan kısmın kıymetinin artığını kabul ve istimlâk bedeli ona göre hesap edildiği takdirde bu artan, yani şerefiyeyi teşkil eden kıymetin tamamının belediyeye intikali demek olur ki 21 nci maddedeki hükme aykırı ve gayri adilâne bir neticeye varılmış olur. Bu sebeple maddenin sonuna böyle bir halde artan kıymet farkının yarısının da istimlâk bedeline ilâve olunacağı kaydedilmiştir. Bu suretle artan kıymeti yalnız yarısının şerefiye olarak belediyeye ve diğer yarısı mal sahibine intikâl etmiş olur.

Bu suretle geri kalan kısmın artan kıymetinin yarısı istimlâk vesilesiyle belediyeye esasen intikâl etmiş olduğundan 21 nci madde mucibince 2 nci bir şerefiye alınmamak üzere maddenin sonuna bu gibilerden ayrıca bir şerefiye aranmaz kaydı ilâve olunmuştur.

Kanuniyet kesbetmesi için icabeden encümenlere havalesi ricasiyle Yüksek Reisliğe arz ve takdim kılındı.

Dahiliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye Encümeni
Esas No. 2/41
Karar No. 31

11 . V . 1944

Yüksek Reisliğe

3710 sayılı Belediye İstimlâk Kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında Sivas Mebusu Abdurrahman Naci Demirağ tarafından yapılan kanun teklifi ve mucip sebepler lâyihası Dahiliye Vekâleti mümessili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Lâyihanın mucip sebepler kısmında: müstakbel kıymetinin artacağı kabul edilen gayrimenküllerde geri kalan kısma ait artışın tamamının Belediyeye intikal ettiği görülerek bu cihetin tebarüz ettirildiği ve Meclisi Âlice bu adaletsizliğin vârit görülerek maddenin bu esasa göre tahihî yoluna gidildiği, ancak o zaman hemen ihzar olunan metnin bu maksadı temin etmediğinin bilâhare görüldüğü zikredilmekte ve esaslı kanunlarımızdan bulunan Belediye İstimlâk Kanununda yanlış bir hükmün devamını caiz görmediğinden 9 ncu maddeye ait bu tadil teklifini arz etmek mecburiyetinde kaldığı ilâve olunmaktadır.

Cereyan eden müzakere esnasında, esas kanunun müzakeresinde «gayrimenkulün tamamının kıymeti» ile, «sahibi uhdesinde kalacak olan parçanın istimlâkten sonraki değişiklik dolayısıyla taayyün eden kıymetî arasındaki fark» istimlâk bedeli olarak Umumî Heyette tâyin edilmiş iken bu bedelin adaletsiz olduğu ileri sürülerek «ya-

rısı» kelimesinin ilâve edilmiş bulunduğu anlaşılmıştır.

Yapılan müzakere neticesinde: Bu ilâvenin bugünkü karşılığa sebebiyet verdiği anlaşılmış ve maksadı daha açık bir surette ifade edecek şekilde maddenin değiştirilmesi Encümenimizce de muvafık görülmüştür.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Dahiliye En. Reisi	Rs. V.	Bu. M. M.	
Tekirdağ	Çoruh	Giresun	
C. Uybadın	A. Tüzün	N. Osten	
Kâtip			
Seyhan	Ankara	Balıkesir	Balıkesir
C. Oral	F. Daldal	Ş. Uzay	F. Tiritioğlu
Bursa	Bolu	Çanakkale	
F. Güvendiren	H. Ş. Adal	H. Ergeneli	
Erzincan	Erzurum	Gaziantep	
Ş. Sökmensüer	N. Elgün	Dr. A. Melek	
Gümüşane	İçel	Kars	
R. Güreli	R. Koraltan	E. Özoğuz	
Kayseri	Konya	Siird	
A. H. Kalaç	Ş. Ergun	S. Tuncay	
Tokad		Trabzon	
A. G. Pekel		S. Abanozğlu	
Yozgad		Zonguldak	
S. Korkmaz		R. Vardar	

SIVAS MEBUSU ABDURRAHMAN NACI
DEMİRAĞ'NIN TEKLİFİ

3710 numaralı Belediye İstimlâk kanununun 9 ncu maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

Madde 9. — Kısmi istimlâklerde evvelâ gayrimenkulün tamamının halihazır kıymeti takdir olunur. Bundan başka sahibi uhdesinde kalacak kısmının istimlâkten sonraki değişiklik dolayısıyla taayyün edecek kıymeti de ayrıca takdir olunur. Bu ikisi arasındaki fark istimlâk edilecek gayrimenkulün değer bahasıdır.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3710 sayılı Belediye İstimlâk kanununun 9 ncu maddesini değiştiren kanun lâyihası

BİRİNCİ MDDE — 3710 sayılı Belediye İstimlâk Kanununun 9 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 9. — Kısmi istimlâklerde, istimlâk edilecek kısmın hali hazır rayice göre takdir olunacak kıymeti istimlâk bedelini teşkil eder. An-

Ancak geri kalan kısım için takdir edilen kıymet bu kısmın istimlâkından evvelki halihazır kıymetinden daha yüksek ise bu ikisi arasındaki farkın yarısı dahi istimlâk bedeline ilâve olunur ve bu gibilerden ayrıca şerefiye aranmaz.

çak istimlâk dolayısıyla geri kalan kısmın kıymetinde bir düşüklük hâsıl olursa, gayrimenkulün bütümünün halihazır rayice göre takdir olunacak kıymetinden geri kalan kısmının düşkün kıymetinin indirilmesi suretiyle istimlâk bedeli elde edilir.

Değişiklik dolayısıyla geri kalan kısmın kıymetinde bir yükseklik husule gelen hallerde 21 nci madde hükmü dairesinde muamele olunur.

Yapı ve yollar kanununa göre, geri kalan kısımlarda bina inşası imkânı olmayan hallerde sahiplerin istimlâk zamanında vâki olacak yazılı istekleri üzerine, geri kalan kısmı da tesbit edilmiş bedel mukabilinde, belediye istimlâke mecburdur.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden meridir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.